

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVI, broj 13

30. ožujka 2006.

cijena 80 Ft

Foto: La Nad, 1. r. OŠ Miroslava Krleže, Pečuh

Dani hrvatskog jezika u pečuškoj školi Miroslava Krleže

Komentar

Koja je sljedeća čuvarnica ali škola?

Srce mi krvari jer, kako je predviđeno, vrijeda bi mogla skrsnuti jedna naša ustanova u koju još ide za hrvatski odgoj. Uzgred rečeno, i zato me je bolno dirnula ova novost jer nardarska čuvarnica mi je bila prvo djelatno mjesto. Ako mi dozvolite, još napišem da se svenek rado spomenem na onde provedene misece med dicom i Nardarci, ki su mi i dandanas jedni od najdražih ljudi. Sada su u pogibeli u tom smislu da moraju napraviti silni korak, i jur mi je najpr jako žao djelatnic ke će vjerojatno izgubiti svoje djelo, roditeljev ki će si moći glavu trapiti kako i u ku ustanovu neka nosu sada dicu, posebno ako im je još i hrvatska rič draga. Uprav tako mi je žao i dice ka će se morati, recimo, uru prije zbuditi, putovati svaki dan. Nisu u lagljoj situaciji ni seoski zastupnici ki moraju svakarčko jednu nepopularnu odluku donesti, ili će iznad moći i nadalje tvrde forinte aldovati iz skupnoga seoskoga budžeta. Vjerujem da je danonočno stišće briga, na ko bi rješenje morali dati glas: pokazati zeleno svitlo zatvaranju, ili još prljet probuvati u žitku držati čuvarnicu, i čekati čudo dokle se (ako se uopće) poveća broj dice. Pred kratkim sam štala u jednoj lani napravljenoj statistici da u Ugarskoj u 84% čuvarnic nisu zadovoljavajuće prostorije za dičji odgoj, u 79% fali namješćaj, u već od 50% zgradov u jako ločestom stanju su vodeni blokii, i u 86% odgojnih institucij nedostaju igračke za dičji razvoj. Kad bi morali usporediti gradišćansku situaciju s ovimi ocjenami orsaga, mogli bi konstatirati da je naša regija u svakom pogledu još u jako dobroj, takorekuć odličnoj situaciji. U Bizoniji u starijoj zgradi ima čuvarnica sve potrebne elemente za uspješni odgoj, broj dice je zadovoljavajući. Iako je čuvarnica administrativno od lanjskoga ljeta sa školom pod jednim krovom, tj. peljanje je u jednoj ruki sadašje školske direktorice, najmanji ne moraju trpiti od nikakovih falingov. U Kemlji je prekrasna okolica, u samostalnoj zgradi teče odgoj hrvatskih mališanov. U Koljnofu još i dvi zgrade imaju za dičje podvaranje, jedino se moru žaliti zavolj nestanka samostalne hrvatske grupe. Undanska samouprava imala je svoju borbu s bivšimi vlasniki zgrade u koj je danas smješćena čuvarnica, medjutim, i ovo tijelo sve je pripravno napraviti za to da u selu zadrži spomenutu ustanovu, kot i školu s nižimi razredi. Petrovo Selo, Prisika, Hrvatski Židan, Gornji Četar takaj imaju zvanaredne prilike, počev od zgrade, opremov sve do hrvatskih odgojiteljic, i pred svimi lebdii on cilj da zadrđu najmladje u selu, da se ne zgubu ona dica ka uživaju hrvatski odgoj i doma, a kasnije moru dostati to i u školi.

I zopet smo zašli k Nardi. Tribi na vage staviti što bi dobili Nardanci ako bi ostala čuvarnica, iako sa žrtvami i aldovi, vjerojatno i pinezni skraćenji ter otpušćenji djelatnic. Je li bi bilo moguće ter pametno paузirati funkcioniranje institucije dokle ne poraste broj dice ili nikako se ne more prepričiti zatvaranje? U tom slučaju pak će najmanje krivi biti zastupnici nego bolje državni sistem koji očekuje od malih sel da financiraju takove plaće, da isplaćaju takove svote ke iz svojega budžeta nikako ne mogu, ili je zaistinu cilj svake vlade da mala sela opustošu, zagnjavu i s tim da im je potrebno sve odzeti? Pad nataliteta upućuje i na to da je sve manje familijov, hištav ka bi si zela za dicu, odgovornost, velike stroške. Pravoda, jer nij lako od jedan dan na drugi postati besposlen, beskućnik, bezmoralan. No, moremo li u ovom slučaju govoriti jednostavno „o črljenoj mošnjici“, kad je rič o budućnosti, o naraštaju, a bojsek i o jezičnom adutu? Ako mene pitate, i pet bi mališanov zavridilo brigu, pažnju, mogućnost da moru pohadjati svoju čuvarnicu u rodnom selu, uprav tako kot i dvanajst dice. Moguće da je to preidilično danas kada sve regulira materijalna sila, vlast i pinezi. Krajnja odluka još nije spala, a vrime i ovput ne melje za nas. Bojim se, ako se vrata nardarske čuvarnice jednoč zaklenu, s tim će nestati podvaranje dice, a lavi-na se gane. Samo ćemo moći za tim gledati ko selo će biti sljedeće i ku ustanovu ćemo morati znova oplakivati?!

-Timea Horvat-

Glasnikov tjedan

Proljeće je stiglo i polako svojim toplim zrakama obasjalo naša dvorišta i balkone, te izmamilo osmijeh na lica, pomalo umorna od dugoga zimskog sna. Počeli smo nanovo planirati, sve je više događanja na koja nas pozivaju, sve se više putuje, a polako se planiraju i godišnji odmori, jer još desetak tjedana i neki će od nas na ljetovanja, zatvorit će se školska vrata i djeca će na zasluženi odmor.

I u ovome broju našega tjednika vodimo vas napisom i slikom u regije i krajeve, upoznajemo ljude, planove. Sve je manje djece po našim selima, vrtičii su sve neran-tebilniji za male seoske zajednice i skromne seoske proračune, a upravo su vrtičii i škole dokaz života u malim naseljima. Pogotovo važnu ulogu oni imaju u oblikovanju manjinskih zajednica, jer djeca nastupaju, plešu i pjevaju na hrvatskom jeziku. Djeca su naša neprekinutost, stoga u njih treba ulagati. Škola, naime, nije samo mjesto gdje se uči jezik, ona je i mjesto odrastanja, stjecanja prijatelja za cijeli život, koji će se prepoznati na ulica sela i gradova i pedeset godina poslije. Škola stvara zajednicu u društvu gdje su kuće i stanovi u selima i gradovima postale spavaonice u kojima se sve manje zadržavamo i mi i naša djeca. Možda su me na ove misli potaknula dva aktualna napisa u ovoj tjednome broju našega tjednika, o seoskoj čuvarnici (dječjem vrtičiu) u Nardi i obnovljenoj kuhinji pečuške hrvatske škole.

Dok tako stremimo prema Europskoj uniji, još uvijek tražimo odgovore na izazove našega dvorišta koje moramo sami riješiti, jer bolonjska načela visokoga školstva i nisu tako jednostavna stvar, otvorene su granice protoka sredstava, a s time i ljudi, putovanja i želje za studiranjem mladih ljudi s fakulteta na fakultete svih europskih sveučilišta sudara se s birokratskim aparatima i normama pojedinih država, sveučilišta, kassom poreznih obveznika. Koliki je apsorpcijski kapacitet Europe kada smo u pitanju mi iz jugoistočne i srednje Europe, nove članice, ili one koje tek žele to biti i pregovaraju s Unijom, u kojoj studentski nemiri čini se da postaju praksa.

Zahuktala se predizborna kampanja, deset političkih stranaka uspelo je postaviti državne liste, među njima i Romi koji su se prvi put udružili u samostalnu stranku koja želi koordinirati i zastupničkim glasovima rješavati probleme mađarskoga društva i Roma koji u njemu čine 10% ukupnoga stanovništva. Velika politika i obični građani s nevjericom su primili činjenicu kako su Romi uspeli postaviti državnu listu. Unatoč predviđanjima i nadanjima čelnika romske stranke, oni očekuju siguran prijelaz parlamentarnoga praga. Društvo još uvijek ne vjeruje u to. Izgleda kako će nastupajući izbori dati odgovore na mnoga pitanja koja ovih dana postavljamo sami sebi.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Nardarska čuvarnica pred zatvaranjem?

Zastrašujući broj dice

Na početku ljeta se je zdignula turbna vist o mogućem zatvaranju nardarske čuvarnice. Razlog je prozaičan, ni dice. U samom susjedstvu mjesne crikve, takorekuć u srcu sela se nalazi mala zgrada čuvarnice, ka je od 1960-ih ljet drugi dom mjesnim mališanom. Kako seoski poglavlar dr. Šandor Horvat piše u nardarskoj monografiji, u Velikoj Nardi sama županija je dala sazidati čuvarnicu jur na kraju 19. stoljeća. Danas je jedino ova ustanova u ruki samouprave za održavanje, a i to dost brigov nanosi zastupničkom tijelu. Po službeni dokumenti čuvarnica za jedno ljetto stoji kih 11 milijun forintov, oko tri milijuna forintov dojde nutra za normativu, a sedam milijun forintov mora k tomu još dodati samouprava. U materijalnom pogledu je to pravoda veliki tarhet za jedno selo ko obitava samo pol jezero stanovnikov. U maloj čuvarnici dica ne znaju ništ o vanjski problemi, bezbrižno se igraju, kriču, jaču, ali i s *Dobar danom* pozdravljaju došljaka. Po riči peljačice čuvarnice Anite Benčić-Schlaffer, ka je na ovoj funkciji jur od 1996. ljeta, trenutačno 12 dice pohadja ustanovu. Lani je ta broj bio još veći. No, na septembar ovoga ljeta broj dice bi zastrašujuće pao, ostane samo pet mališanov u čuvarnici. Kasnije bi još moglo dojt jedno dite. Ova činjenica je zabrinjavala ter peljala većinu seoskih zastupnikov do pitanja: je li vridno, a i moguće od uskoga seoskoga budžeta i nadalje pridržati na funkciji ovu ustanovu ili ju je potribno zapriiti. Tabor suprotmišljenikov pak kaže da bi morali zastupniki sve učiniti za to da bar ova jedna jedina institucija ostane u selu, i prlje odluke morali bi pogledati sve moguće varijacije da se spasi čuvarnica. Djelatnice su trenutačno trime, sve rodod iz Narde, uza nje djela u kuhnji još jedna osoba ka stanuje u Nardi. Hrvatskogovoreće odgojiteljice su visokoobrazovane, pravoda se najdu u dilemi, što naliže budućnosti. Sa zatvaranjem čuvarnice i njeva je sudbina zapečaćena.

Nardarsku ustanovu morebit bi znalo spasiti Hrvatske Šice, otkud roditelji dicu nosu u nimški Keresteš, a nikako ne u četarsku čuvarnicu. Pokidob pak i peljačica nardarske čuvarnice svaki dan iz spomenutoga sela putuje na svoje djelatno mjesto, lako bi mogla sobom zeti i te mališane. Djelatnice su jur prik prvoga šoka, da će morebit vrijeda ostati prez djela, ali i sami se študiraju, kako bi mogli spasiti ovu ustanovu. U kuhnji svaki dan se kuha za 20 osob, u ti broj pripadaju i stariji ljudi ki odvud nosu objed. Sa zatvaranjem čuvarnice i ova služba bi nestala. O tom pak gor nismo govorili što će biti s onimi mališani ki će u dojdudi ljeti začeti hoditi u čuvarnicu, kamo i kud, još su i starina nesigurana. S jezičnoga pogleda još je sričnije rješenje ako daju dicu u četarsku čuvarnicu jer tamo im je gvišan hrvatski odgoj, ali ako je poždrokne Sambotel, najmladij Nardarci su zgubljeni za hrvatstvo, jedino ako ne zajdu u čuvarnicu Mesevár kade postoji hrvatska grupa. Polag svega toga mora se reći da je nardarska čuvarnica u minulii ljeti u toj velikoj mjeri modernizirana da rijetko ko selo se more hvaliti takovom ustanovom. U 2000. ljeti je ugradjeno novo grijanje, dvi ljeti kasnije nutarnji dio zgrade je novooblikovan i napravljen tako da čuvarnica ima sve potribne prostorije po norma Europske unije. U pregradnju je uloženo već od deset milijun forintov i, naravno, s velikimi očekivanji je u onu dob predana zgrada. Gdo bi bio mislio da par ljet kasnije jur neće moći služiti najpr odobrenim zadaćam?! Još je ostalo par mised za iskanje skupnoga rješenja da 14. julija ne zatvaraju se vrata čuvarnice vjekovječno jer, kako mi je jednoč rekao znanac iz Austrije, koje selo zgubi vlašće odgojno-obrazovne ustanove, to naselje se jur predaje umiranju. Ufamo se da se Nardi to neće zgodati!

-Tih-

Ova dica su zadnja ka pohadjaju nardarsku čuvarnicu?

BAJA – Obračun za prošlu godinu

Hrvatska manjinska samouprava grada Baje u četvrtak, 23. ožujka, održala je redovitu sjednicu na kojoj je uz drugo prihvaćen obračun za prošlu, 2005. godinu. Kako nas je tom prigodom izvjestila predsjednica Angela Šokac Marković, među ostalima odobren je ostatak novca od lani, a među programima za ovu godinu planiraju hodočašće bajskih Hrvata u Međugorje, te izlet u Hrvatsku, posjet Kulturno-prosvjetnom središtu u Vlačićima na otoku Pagu. Nadalje, bilo je riječi i o pripremama za kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, te o izborima za manjinske samouprave u listopadu ove godine.

BAJA – Uskoro potpisivanje sporazuma o prijateljskoj suradnji gradova Baje i Labina

Za nedavnog posjeta bajskog izaslanstva gradu Labinu, među ostalima dogovoreno je da će suradnja dvaju gradova biti uokvirena sporazumom o prijateljskoj suradnji, koji će se svečano potpisati u Baji. Naime, od 29. travnja do 1. svibnja očekuju se gosti iz Labina predvođeni labinskim gradonačelnikom i predsjednikom općinskog vijeća. Labinci će tom prigodom gostovati na Vancagi povodom tradicionalnog Markova, a predstaviti će se i labinska kuhinja.

BAJA – Otvoren školski tjedan

U petak, 24. ožujka, u Baji je svečano otvoren tradicionalni školski tjedan u okviru kojega će se održati niz natjecanja iz raznih predmetnih znanja i športskih vještina. Kako što je već uobičajeno, u organizaciji Općega prosvjetnog središta na Vancagi u petak, 31. ožujka, priređuje se i natjecanje u poznavanju hrvatskog jezika na koje se očekuju učenici iz Baje i okolnih naselja koji pohadaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika.

BAJA – Hrvatski jezik na Dolnjaku upisalo 14 prvaka

U Baji je 20.-21. ožujka održan upis prvaka u novu, 2006./2007. školsku godinu. Kako nas je izvjestila ravnateljica Općega prosvjetnog središta na Dolnjaku u Baji Angela Šokac Marković, 14 učenika upisalo se na hrvatski jezik, 25 na njemački, a preostali na engleski jezik. Prema tome od jeseni će pokrenuti tri skupine u prvom razredu. Istodobno, na žalost, broj skupina u 6. razredu smanjit će se s dosadašnje četiri na tri jer čak 21 učenik iz šestog razreda odlazi u šestorazrednu gimnaziju. S. B.

Završena je nova faza projekta izgradnje i obnove pečuške hrvatske škole

Nakon više od pola godine zakašnjenja, 20. ožujka predana je na upotrebu nova kuhinja hrvatske škole u Pečuhu, izgrađena u sklopu projekta Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta Miroslava Krležje, kojim se iz europskih izvora financirala izgradnja učeničkog doma s 80 ležajeva sa suvremenim prostorima, predanog uporabi početkom školske godine, a jednako tako i prilagođene kuhinje i restorana s 80 mjesta, koji odgovaraju zahtjevima i europskim standardima.

Nazočne su pozdravili: uime uzdržavatelja dogradonačelnik Pečuha Zoltán Horváth, ravnatelj škole Gabor Győrvári i ravnatelj VATI Kht-a Mihály Galovicz, a predaji i presjecanju vrpce nazočio je i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić.

Sama obnova kuhinje stajala je 130 milijuna forinti i ona je druga faza izgradnje i proširenja hrvatske škole, naime, nastavlja se obnova, i to podrškom i materijalnom potporom dviju Vlada, mađarske i hrvatske, koje će u obnovu zgrade uložiti 1,5 milijuna eura. Prva faza obnove školske zgrade trebala bi biti gotova do kraja kolovoza ove godine, naglašeno je i na ovoj obiteljskoj svečanosti kojoj su pribivali predstavnici zbratimljenih škola iz Zagreba, Osijeka, Pučišća na Braču, Splita, Rijeke i mnogi drugi.

Izvorni projekt nastavlja se novim projektima čiji bi konačni cilj trebao biti suvremen školski centar, koji će nastanjivati Hrvati u Mađarskoj i njihova djeca.

Originalni projekt Phare CBC ostvaren je iz europskih izvora, a manji dio financirala je pečuška samouprava, kao održavatelj, i država. Nije se stalo, nego se nastavlja jer originalna ideja je prepoznata s najviših državnih instanci i dana je potpora nastavku izgradnje i daljnje obnove hrvatske škole u Pečuhu.

Program je ovo iz čega smo svi mi naučili, bio je on škola o razvijanju različitih progra-

ma, misli se na Phare CBC, programi su to kojim smo naučili menadžment, razvijali regionalnu politiku. Bio je to i obrazovni program, ostvarivali smo stotine programa diljem zemlje, sustave otpadnih voda, škole, razvijali cestovnu infrastrukturu – zaljučio je Mihály Galovicz dodavši kako je zajedničko svim Phare programima bilo stvaranje europske kvalitete življenja. I danas nastavljamo puzzle igru koja se ostvaruje u pečuškoj hrvatskoj školi gdje se originalni projekt nastavlja novim izvorima i novim planovima.

Gabor Győrvári

„Okončanjem druge faze projekta Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta nastavljamo dalje. Slijedi treća i četvrta faza nakon čega će biti obnovljena cijela školska zgrada, a pri tome nismo zaboravili ni školsku dvoranu, igralište i vrtića u šestoj i sedmoj fazi za koju mislimo kako će također biti ostvarena u budućnosti. Kasnili smo zbog procedure javne nabave, jer je pritom napravljena pogreška. Tako smo izgubili dosta vremena jer su radovi izvođeni u skučenim uvjetima, naime, istodobno se odvijala nastava i djeca su bila tu ... Mi smo trenutno veliko gradilište, radimo na sanitarnim blokovima u prizemlju, a potom slijede katovi. Ide se postupno i jedni

drugima se prilagođavamo jer i u ovim uvjetima moramo raditi i mora se odvijati nastava.

Radimo na fazama koje će financirati dvije vlade. Pri tome za treću fazu je Europska unija osigurala 300 tisuća eura, iz Phare CBC ostataka koji su ostali iz program Phare koji su se odvijali u Mađarskoj, alocirao se novac u naš projekt, a sufinanciranje je osigurano u mjestu. I tako smo ušli u novi projekt kojem je ovaj novac osnova, projekt obnove će nas stajati 1,8 milijuna eura, od čega će 1,5 milijun iz svojih proračuna osigurati mađarska i hrvatska Vlada, u jednakoj mjeri.” – kazao je Gabor Győrvári.

B. P. B.

Intervju

Izastlanstvo HDS-a u Parlamentu Europske unije

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Na poziv zastupnika Parlamenta Europske unije, predsjednika Parlamentarnog odbora EU za Republiku Hrvatsku Pála Schmitta, u Bruxellesu je službeno boravilo izastlanstvo Hrvatske državne samouprave. Ovom je prigodom predsjednik HDS-a Mijo Karagić u parlamentu ove europske organizacije održao predavanje, a članovi izastlanstva HDS-a bili su još zamjenik predsjednika Stipan Karagić, član Skupštine, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Pečuhu dr. Ivica Đurok, član Skupštine HDS-a Zoltan Farago i dr. Dinko Šokčević.

Kako je došlo do ovoga nesvakidašnjeg putovanja u glavni grad Belgije, tko vas je primio i dočekao u Parlamentu Europske unije? – pitali smo predsjednika Miju Karagića.

Organiziranje našega putovanja otpočelo je još lani u kolovozu kada pregovori između EU i Republike Hrvatske nisu još otpočeli. Tada je dr. Ivica Đurok predložio da se u lobiranje procesa o primanju Hrvatske u EU angažira i Hrvatska državna samouprava. Realizaciju ove inicijative podupirao je ponajprije parlamentarni zastupnik Pál Schmitt, koji je i inače zadužen za pregovore s Hrvatskom, a osim njega u organizacijski rad se uključio i bivši mađarski veleposlanik, predsjednik Mađarsko-hrvatskoga prijateljskog društva György Csóti. Naš se prijedlog međuvremeno dopunio i doradio tako da su u glavnom gradu Belgije nazočni bili i članovi mađarskih udruga iz Hrvatske te članovi Mađarsko-hrvatskoga prijateljskog društva i voditelji projekta „Muranija“.

Među prvima ste u Parlamentu Europske unije govorili na hrvatskom jeziku. O čemu?

Tema ovog foruma bila je unaprijed određena. Regionalni odnosi i prekogranična suradnja u EU. Zanimljiva i aktualna tema ne samo za većinski narod već i za nas Hrvate u Mađarskoj. Osobito

ako evidentiramo da pripadnici naše narodnosti žive uglavnom u pograničnim pojasovima. Osim toga položaj i prava manjina, etnički i nacionalni identitet, integracijski i globalizacijski procesi, regionalizam i migracije stanovništva aktualni su problemi s kojima se suočava Europa u pokušaju izgradnje multikulturalnoga društva. Delikatno je pitanje kako će Hrvati u Mađarskoj reagirati na ove nove političke, gospodarske i društvene izazove. Možemo li u takvim situacijama integracijskih procesa uistinu ostati netaknuti, možemo li i dalje živjeti svojim dosadašnjim tradicionalnim životom u kojem je očuvanje materinskog jezika i folkloriističkih tradicija jedini refleks suprotstavljanja asimilacijskim tijekovima? Mislim da će ovi najnoviji procesi i EU sve intenzivnije utjecati i na pripadnike naše narodnosti. Ako npr. evidentiramo činjenicu da će u proširenju EU još nekoliko godina ostati „istočni“ ili bolje rečeno nerazvijeniji blok koji će u prvim godinama svoga članstva na sebi nositi prepoznatljive gospodarske, socijalne i moralne oznake donedavnoga totalitarnog režima, onda je za očekivati da će se u slobodno kretanje radne snage sve jače uključiti i predstavnici naše narodne skupine, a time će se još više razbiti naša dosadašnja regionalna cjelovitost i geografska

izoliranost. Ti će tijekovi biti prirodni kao što će biti prirodno i to da će novostvorene regije biti bliže stanovništvu. No odmah bih podsjetio kako sve to podrazumijeva i određene odgovornosti. Naime, nijedna skupina stanovništva, brojčano veća ili manja, ne smije monopolizirati lokalni politički i kulturni život, a Hrvatima u Mađarskoj u tome slučaju treba zajamčiti mogućnost odgovarajućeg sudjelovanja u javnom životu dotične regije.

Što mislite, je li politička tijela Hrvata u pojedinim europskim državama imaju zajedničke interese, je li važna komunikacija između urođenih, autohtonih hrvatskih zajednica?

Hrvatska državna samouprava prije četiri godine prvo je organizirala forum za mlade Hrvate i Hrvate koji žive u Austriji, Italiji, Rumunjskoj, Slovačkoj te Srbiji i Crnoj Gori. Sličan smo forum organizirali i za čelnike krovnih hrvatskih udruga u ovim državama jer smatramo važnim suradnju i jačanje naših odnosa. Skupa ćemo lakše moći dati adekvatne odgovore na nove izazove, jer borba za opstanak naš je zajednički interes. Nadam se da ćemo taj dijalog nastaviti i ubuduće. Ako na tome polju želimo biti učinkovitiji, naše zajednice u spomenutim državama prije svega politički moraju biti jedinstveni jer podjela prema raznim drugim interesima može biti pogubna za nas. Treba nadalje postići da zakoni o zaštiti manjina Vijeća Europe istodobno postanu i norme svake članice EU, jer toliko puta spominjane europske norme ne postoje. Osim toga zaštita manjina u EU morala bi se institucionalizirati. Stoga podupiremo prijedlog da se pri EU utemelji odbor za manjine čiji bi članovi bili predstavnici manjina. Smatram da bi se svaka država EU morala obvezati da će tijekom formiranja regija maksimalno uzeti u obzir interese manjina te da će odluke uvijek donositi u suglasnosti s legitimnim manjinskim udrugama, a zaštita manjinskih prava morala bi biti jasno definirana i u ustavu EU, ne samo na razini političke deklaracije.

Pretpostavljam da nije bilo lako doći do Parlamenta EU i tamo progovoriti o Hrvatima u Mađarskoj na hrvatskom jeziku. Jeste li zadovoljni vašim putem i što se može očekivati ubuduće?

Imali smo sreću jer smo u svojoj nakani našli takve ljude čiji je interes da Hrvatska u sljedećem krugu proširenja EU postane ravnopravnom članicom ove europske zajednice. Željeli smo postići da se u jednome službenom dokumentu, zapisniku registrira da ovo članstvo podupiru Hrvati u Mađarskoj i Mađari u Hrvatskoj. To smo i postigli. Nadam se da će biti još mogućnosti kada će se Hrvati u Mađarskoj predstaviti u Parlamentu EU, kada će govoriti o svome trenutačnom položaju i najaktualnijim pitanjima svoga života. Vjerujem da će širenje kulturne suradnje, učenje narodnosnih jezika i drugih jezika, veze uz granicu, osobito između mladih ljudi stvarati ubuduće povoljnije okolnosti i za razvoj pravnih regulativa i bolje definiranje položaja nacionalnih i etničkih skupina, koje i u novim europskim uvjetima i odnosima moraju sačuvati svoju nacionalnu prepoznatljivost: jezik materinski i tradicionalnu kulturu.

UNDA – Vazmena nedilja u ovom sridnjogradišćanskom selu će biti još jednoč proslavljena s folklornom predstavom. HKD Veseli Gradišćanci je na čelu s Štefanom Kolosarom ganulo ovu priredbu pred četirmi ljeti da bi donesli u vlašće selo manje poznate folklorase u ovom dijelu Gradišća, a da polag njih i domaćini pokazuju selčanom na čem su djelali u minulom periodu. 16. aprila, od 15.30 začeto, ako bude lipo sunčano vrime, na Glavnom trgu sela, ako bude čemerno vrime, u mjesnom kulturnom domu nastupit će koljnofski tamburaši Goranci, HKD Štokavci iz Čajte (Austrija) ter iz Devinskoga Novoga Sela plesači i svirači Čripa. Uza nje se predstavljaju i seoski mališani čuvarnice s hrvatskimi dičjimi običaji, školska grupa, lani utemeljeni jačkarni zbor, tamburaški sastav kot i tancoši. Veseli Gradišćanci od početka ovoga ljeta djelaju na novoj koreografiji Podravina, s kom će ovom prilikom na domaćem tlu debitirati. Tančeni splet s sastavile dvi talentirane folklorasice, Sabina Balog i Tereza Kiš, ke su lani sudjelovale na Braču, na Školi folkloru u organizaciji Hrvatske matice iseljnika.

Undanska diča grupa je imala zvanaredni nastup u Šopronu, a tancati će i na domaćem Vazmenom festivalu

ZADAR – Trgovačka i ugostiteljska srednja škola Györgya Thuryja već će treći put sudjelovati na natjecanju Gastro u Hrvatskoj. Lani su učenici slastičari s tortom osvojili srebrnu nagradu u Dubrovniku. Gastro 2006 bit će održan u Zadru od 5. do 9. travnja. Učenici teb kaniške ustanove: četiri kuhara, tri konobara i dva slastičara sudjelovat će na natjecanju i pripremiti specijalitete. Njih će pratiti učiteljice praktičnih vježba Éva Láng Csordás, Zsuzsana Pálfi, Ildikó Nagy, László Takács i učiteljica hrvatskoga jezika Zsuzsana Fekete.

Županijska smotra hrvatskoga plesa u Gari Predstavljeno bogatsvo hrvatske folklorne baštine

U petak, 17. ožujka, u Gari je održana više nego uspješna županijska smotra hrvatskoga plesa na kojoj se okupilo čak 13 folklornih skupina iz devet bačkih naselja, i domalo tristo sudionika. Dvorana mjesnog doma kulture ispunjena je do posljednjega mjesta, a priredbu je svojom nazočnošću uveličalo i nekoliko uzvanika.

Riječ je o prvoj od dvije hrvatske priredbe, u nizu od ukupno sedam susreta hrvatske, njemačke, slovačke, romske i srpske manjine u okviru Županijske narodnosne smotre za djecu i mladež, koja će, već po običaju, biti okrunjena gala programom ponajboljih društava i solista spomenutih županijskih manjina, ovaj put 20. svibnja u Kerešu (Kiskőrös).

Smotra, koja se organizira svake dvije godine, pokrenuta je još 1992. u suradnji Bačko-kiškunske samouprave, županijskih i mjesnih narodnosnih udruga, a ove godine održava se osmi put zaredom.

– Drugi put županijska smotra hrvatskoga plesa priređuje se u Gari, a jednaput smo bili i domaćinom smotre hrvatske pjesme i glazbe – istaknuo je uz ostalo Stipan Krekić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave otvarajući ovogodišnji susret hrvatske djece i mladeži. On je ujedno najavio 13 plesnih društava iz bačkih naselja, s umalo tristo sudionika, pozdravio sve sudionike i okupljene, među njima posebno uzvanike: konzulicu Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca, predsjednicu Bačkog ogranka SHM-a Angelu Šokac Marković, županijskog referenta za manjine Istvána Hajdúja i načelnika sela Antala Tényija, koji su svojom nazočnošću uveličali hrvatsku priredbu.

Na smotri je nastupilo 13 plesnih skupina iz devet bačkih naselja, što je očiti napredak u odnosu na stanje do prije dvije godine kada je u Aljmašu bilo 11 sudionika iz šest naselja. Neka naselja imala su čak po tri skupine, a bilo je i onih skupina koje su utemeljene u proteklom razdoblju i prvi put nastupile na županijskoj smotri. Pretežito su prikazani bunjevački plesovi, zatim šokački i pomur-

ski, a bilo je i plesova iz Hrvatske. U glazbenoj pratnji sudjelovali su Orkestar „Čabar” iz Baje, „Racke žice” i „Vetar” iz Dušnoka, Živko Štimac iz Santova i Stipan Krekić iz Gare na harmonici, a neka društva nastupila su i uz glazbu s kazetofona.

U dvoipolsatnome programu nastupili su **Hrvatsko omladinsko društvo „Zora” iz Aljmaša** (voditeljica *Suzana Konkoly Zeke*), **Dječja plesna skupina „Rokoko” iz Čikerije** (*Timea Matoš Zomborac*), **Mala plesna skupina (učenici nižih razreda) „Pačić” OŠ iz Bačina** (*Lenka Stanojev Herner*), **Hrvatska plesna skupina OŠ iz Kačmara** (*Anica Matoš*), **Dječja plesna skupina Hrvatske manjinske samouprave iz Čavolja** (*Zita Ostrogonac Kiss*), **Omladinska plesna skupina „Rokoko” iz Čikerije** (*Miloš Pijuković*), **Plesna skupina Donjogradskoga prosvjetnog središta iz Baje** (*Zita Ostrogonac Kiss*), **Omladinska plesna skupina „Danubia” iz Dušnoka** (*Grgo Kovač*), **Velika skupina (viši razredi) „Pačić” OŠ iz Bačina** (*Lenka Stanojev Herner*), **Plesna skupina Hrvatske osnovne škole iz Santova** (*Evica Čatić Kozić*), **Omladinska plesna skupina iz Gare** (*Zorica Zomborčević*), **Omladinska plesna skupina udruge „Remenica” iz Dušnoka** (*Monika Šipoš*) i **Omladinska plesna skupina „Vodenica” iz Bačina** (*Judita Marko*).

– U posljednje vrijeme sve nas je manje, gubi se naš jezik, ali u folkloru smo „velesila” – naglasio je uz ostalo Antun Vidaković. – Danas smo vidjeli ne samo omladince već i one najmlađe, mališane iz čavoljskog vrtića koji se upoznaju s našim plesovima i običajima. Vjerujemo da će se tako i jezik ponovno početi učiti – izrazio je uvjerenje predsjednik ocjenjivačkog suda. Ocijenivši da su svi bili dobri, on je zahvalio prije svega djeci, njihovim nastavnicima, voditeljima društava i roditeljima na zalaganju.

Stručni ocjenjivački sud u sastavu Antun Vidaković, Eva Balint i József Szávai nije imao nimalo lak posao jer, kako je više puta naglašeno, a kako smo se i sami mogli uvjeriti, bilo je mnogo dobrih društava, pa su

odista odlučivale samo nijanse. Kako reče jedan od članova ocjenjivačkog suda, svi sudionici na svoj način bili su u nečemu vrlo dobri. Ipak, u skladu s mogućnostima, dodijeljeno je šest stručnih nagrada, među njima jedna glavna.

Dok je trajalo stručno ocjenjivanje, priređena je mala plesničica koja je u kolu okupila velik broj djece i mladeži. Svim sudionicima uručene su spomenice za istaknuti rad na polju očuvanja kulture, spomen-plaketa na susret u Gari i naljepnice za djecu s ambblemom županijskog festivala.

Za nastup na županijskoj gali odabrana je šokačka plesna skupina Hrvatske osnovne škole iz Santova, koja se istaknula izvornošću svatovskog običaja i šokačke nošnje.

NAGRAĐENI

Nagrada Hrvatske manjinske samouprave sela Gare (koju je uručio predsjednik Stipan Krekić) dodijeljena je **Dječjoj plesnoj skupini HMS-a iz Čavolja**.

Nagrada Samouprave sela Gare (koju je uručio načelnik Antal Tényi) dodijeljena je **Omladinskoj plesnoj skupini „Rokoko” iz Čikerije**.

Nagrada Bačkog ogranka SHM-a (uručila ju je predsjednica Angela Šokac Marković) dodijeljena je **Plesnoj skupini „Pačići”, učenicima nižih razreda OŠ iz Bačina. Nagrada Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu** (koju je uručila Vesna Njikoš Pečkaj) dodijeljena je **Omladinskoj plesnoj skupini iz Gare**.

Nagrada Bačko-kiškunske samouprave (uručio ju je županijski referent za manjine István Hajdú) dodijeljena je **Omladinskoj plesnoj skupini udruge „Remenica” iz Dušnoka**.

Glavna nagrada organizatora, poziv na svečanu završnicu županijske smotre u Kerešu, dodijeljena je **Plesnoj skupini Hrvatske osnovne škole iz Santova**.

Tekst i slike:
S. Balatinac

SERDAHEL – Početkom ožujka u Serdahelu je priređeno natjecanje vinara. Kakvoću dobre kapljice ocijenio je stručni žiri s predsjedanjem dr. Dénesa Pálfija. Od 33 uzorka zlatno priznanje dodijeljeno je Joži Hansu, Stjepanu Fabiću, Joži Dobošu, Vilmošu Lukaču, Joži Međimorcu i Joži Gerenčeru. Osim toga dodijeljeno je 11 srebrnih i 12 brončanih priznanja.

SERDAHEL – Kod pčelara Jože Kuzme u Serdahelu 12. ožujka sastali su se predstavnici županijskih organizacija pčelara Zalske i Međimurske županije. Predsjednik Udruge pčelara Međimurske županije Antun Fruška i predsjednik kaniške udruge László Lipodi raspravljali su o mogućnosti organiziranja zajedničkih stručnih foruma i međusobnog posjećivanja pčelara na tom području. U organizacijske poslove uključila bi se i petripska samouprava.

BUDIMPEŠTA – Prestankom državnog automatizma o pružanju potpore za narodnosna etnološka izdanja, urednik serije dr. Ernest Eperjessy putem natječaja želi osigurati novac za tiskanje novih brojeva, uostalom i Etnografije Hrvata u Mađarskoj (12. broj). U tome novom broju bit će ponudene vrijedne studije i sakupljena etnološka građa. Uostalom, dr. Sanja Vulić iz Zagreba pripremila je uradak o čakavskom govoru Hrvata u Hajmašu (Nagyhajmás) u sjevernoj Baranji, na domak Dombóvára. Urednik časopisa Đuro Franković piše o kozmogoniji Hrvata u Mađarskoj, dok u jednoj drugoj studiji u kooperaciji s prof. dr. Ljubinkom Radenkovićem iz Beograda prikazat će „vodenjaka” i druga vodena bića u slavenskih i ugrofinskih naroda. Vrijednu građu zapisala je Katica Lukač u pomurskim hrvatskim selima, jednako tako i Radovan Filaković u Santovu od tamošnjih šokačkih Hrvata. Dr. Mišo Mandić opisuje stari „šlingeraj” u Čavolju i nekadašnje ženske poslove, kao što je bilo primjerice roljanje. Ravnatelj Muzeja u Mohaču Jakša Ferkov na temelju napisa lokalnog tiska u tom gradu prati izvješća o pohodu buša, te u drugome svom uratku opisuje i šokačku (hrvatsku) narodnu nošnju u Mohaču. O nekim lijepim običajima Hrvata u Petrovu Selu, zapravo o zapisima Ivana Čaplovića piše dr. Željko Holjevac iz Zagreba.

Jesmo li Hrvati?

„Sve osim novina i časopisa imala je Hrvatska do 1827. kad je Maksimilijana Vrhovca udarila kap u posljednjoj borbi u zajedničkom saboru protiv nametanja mađarskog jezika. I baš te godine je Hrvatski sabor zaključio da se u hrvatskim školama uči mađarski kao obvezatan predmet. Bio je to znak za uzbunu, za nastupanje novog naraštaja koji će borbu za hrvatska prava, autonomiju i jezik izvesti iz sabornice, na ulicu, u narod, u društva, stranke, knjižnice, čitaonice i škole.“

Dragutin Pavličević: Povijest Hrvatske Zagreb, 2000, Naklada Pavličić, 244. str.

Je li i nama potrebna ovakva uzbuna da bismo shvatili što nam je najbitnije u životu? Da bismo shvatili tko smo mi zapravo? Da bismo odgovorili na pitanje jesmo li Hrvati?

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata nacisti su njemačko-židovske brakove smatrali židovskima, jer „se njemačka strana požidovila, ukaljala. Takvi brakovi nisu bili čisti. Židovska ih je krv pokvarila. Više nisu bili arijevcji, pravi Nijemci“.

Zovite me makar i nacionalistom kada tvrdim da miješani brakovi ne donose dobroga jer oni su najkrupniji čimbenik i u našem odnarođivanju, rak-rana našega nacionalnog bića. Česta je pojava među nama, Hrvatima u Mađarskoj, da stupamo u bračni odnos s osobom druge, najčešće, dakako, mađarske narodnosti. Kod takvih brakova prijete velika opasnost da njihova djeca, ne govoreći o daljijm potomcima, više uopće neće znati hrvatski, utopit će se u mađarsku jezičnu zajednicu, što je, priznajmo, golem gubitak za nas. Naše hrvatstvo, koje je stoljećima

čuvano i brižno gajeno, tako biva osuđeno na iščeznuće. Naše rodoslovlje – koje su naši preci tijekom dugih stoljeća ustrajno i pomalo fanatično očuvali čistim – na taj se način narušava, da ne kažem nagrđuje.

Možda se to u današnje vrijeme čini konzervativnim. Ali neka, jer se samo tako može očuvati ono što je naše, ono što nam je najdraže, ono što nas zapravo čini Hrvatima.

Nemojmo smetnuti s uma da postoji i obrambeni nacionalizam koji nije napadački, nije uperen protiv drugih ljudi, nego nam snaži samosvijest, hrani nam samopouzdanje, ulijeva u nas neprolazne vrijednosti, one kojima trebamo težiti.

Treba li nama još jedan romantizam, još jedan ilirizam i jedan Gaj da bismo shvatili što nam je najvažnije i da bi nam se svijest probudila? Pitanje je još tko bi bio naš Gaj. Tko je taj tko će stati uz nas i voditi nas iz dubokoga sna i koji će nas držati „pri svijesti“. Ima li takvih među nama?

Dalibor Mandić

Program Hrvatskoga kazališta Pečuh za travanj 2006.

2. travnja 2006. s početkom u 11. sati – Rajmond Kupareo: Uskrsnuće. Gostovanje Hrvatskoga kazališta Pečuh. Mjesto: Martinci, katolička crkva;

3. travnja 2006. s početkom u 18.30 sati – Rajmond Kupareo: Uskrsnuće. Gostovanje Hrvatskoga kazališta Pečuh. Mjesto: Šeljin, katolička crkva;

8. travnja 2006. s početkom u 10. sati – Rajmond Kupareo: Uskrsnuće. Gostovanje Hrvatskoga kazališta Pečuh. Mjesto: Kačmar, katolička crkva;

8. travnja 2006. s početkom u 19. sati – Miro Gavran: Veseli četverokut, PREMIJERA. Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh (Anna ul. 17);

9. travnja 2006. s početkom u 10. sati – Rajmond Kupareo: Uskrsnuće. Gostovanje Hrvatskoga kazališta Pečuh. Mjesto: Lukovišće, katolička crkva;

13. travnja 2006. s početkom u 18. sati – otvorenje izložbe slikara Martina Borodača. Mjesto: Galerija Čopor(t)-Horda (Anna ul. 17);

14. travnja 2006. s početkom u 17. sati: Grigor Vitez: Plava boja snijega. Gostovanje Hrvatskoga kazališta Pečuh. Mjesto: Novo Selo.

HRVATSKA SAMOUPRAVA
GRADA BUDIMPEŠTE

srdačno Vas poziva na

KONCERT
AKADEMSKOGA ZBORA
BAZILIKE SRCA ISUŠOVA PALMA
iz Zagreba

koji će se održati
2. travnja 2006. godine
nakon mise koja počinje u 17 sati

Mjesto održavanja koncerta:
crkva sv. Mihovila
(Budimpešta, V. okrug, Vacka ul. 47)

SIGET – U povijesni grad Siget (Szigetvár) 28. travnja na stručni izlet dolaze profesori povijesti u Splitskoj županiji. Profesorima će o bitki pod Sigetom 1566. godine, te o prošlosti Pečuha, poglavito Hrvata, te o Mohačkoj bitki (1526.) govoriti Đuro Franković.

Trenutak za pjesmu

Duško Lončar
Hrvatski jezik

Hrvatski jezik je
moja prva
i jedina
bajka.
Hrvatski jezik je
moja dobra majka
u krilu koje sam
sretan
prvu toplu riječ
slušao
(dok još nisam
gorčinu života
kušao.)

U hrvatskom jeziku trajem,
njime se pokorno kajem.
Tim jezikom molim,
njime tepam i volim.

Kao u sunčanom krugu
sav se život moj
u njemu kreće.
Hrvatski jezik je
zavičaj moje sreće,
luka moje nade.
On je sve blago
koje mi majka
od srca dade.

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj –
Baranjski glasnik

Za postradale u Lakoči

Odbor za pomoć postradalima prilikom požara u Lakoči pod predsjedništvom francuskog majora Derena, razvio je vrlo lepu i uspešnu akciju. Do sada je održano više zabava i posela u korist postradalih koja su osobito uspela. Mnoge ugledne ličnosti prijavili su se kod odbora za skupljanje priloga i ovaj posao pošao je takođe uspešnim putem. U izgledu je da će se za kratko vreme moći sakupiti vrlo lepa količina darova u novcu i naravi, koju će odbor smesta deliti među postradale. Odbor se nada, da će iz priloga moći svi postradali popraviti ili ponova podignuti svoje porušene domove – piše 31. listopada 1920. godine *Baranjski glasnik* koji je izlazio za vrijeme takozvane srpske okupacije u Pečuhu, pod uredništvom Milana Glibonjskog.

Uz tu vijest valja dodati da je cijelo Lukovišće izgorjelo, naime, dječak Đura Matota, zvan Žiroš, igrao se izdubljenom bundenom u koju je stavljena zapaljena svijeca. No nepažnjom dječaka zapala se „kamara“, tj. stog slame, zapuhao je snažan vjetar koji je plamen prenio na zgrade, kuće i druge gospodarske objekte pokrivene slamom. Požar se razbuktao, i osim nekoliko kuća u gornjem kraju, zvanom Orešje (danas Dózsina ulica), sve su kuće izgorjele u razbuktalnoj buktinji pošasnoga plamena. Siromašnim mještanima, pogorelcima srpska okupatorska vojska omogućila je besplatnu drvosječu u obližnjoj šumi Goriček. Tako je selo ponovno izgrađeno, a nanijeta materijalna šteta, ubogom hrvatskom življu, bila je golema.

Odabrao: Đuro Franković

Čakovečki Big bend u Kaniži

Otkako je službeno potpisan ugovor o međusobnoj suradnji između Čakovca i Kaniže, vidljivi su pomaci prema povezivanju, organiziraju se zajednički programi, pišu se skupni projekti. Srednje škole koje do sada nisu imale prijateljske ustanove iz Čakovca, sada se već međusobno posjećuju. Pomak je i na polju kulture u kojem je velik udio imala hrvatska manjinska samouprava toga grada.

Početak siječnja prilikom novogodišnjega koncerta gostovala je operna pjevačica Barbara Otman iz Međimurja.

U kaniško Središte za prosvjetu i kulturu „Sándor Hevesi“ 17. ožujka opet su stigli glazbenici iz Čakovca. Čakovečki Big bend, u okvirima proljetnoga glazbenog festivala pomorskoga grada, održao je koncert džez, zajedno s domaćim Big bendom. Gostovanje orkestra bilo je uzvraćanje nastupa kaniškog benda koji je u Čakovcu sudjelovao na jesenskom festivalu džez.

Big bend Čakovac okuplja više od dvadeset glazbenika, koji su završili neku glazbenu školu. Mnogi od njih još studiraju, a među njima ima i srednjoškolaca. Orkestar gostuje u mnogim zemljama po Europi, godišnje ima čak i 20 nastupa.

Lani je proslavio desetu obljetnicu svoga postojanja.

Ladislav Varga, dirigent i umjetnički voditelj, ujedno i ravnatelj čakovečkog Centra za kulturu, raduje se kulturnom povezivanju gradova, koje zapravo već postoji više od deset godina, naime, prema njegovim riječima, bilo je već nekoliko izložaba i koncerata, jedino gostovanje kazališnih skupina je otežano zbog različitosti jezika, međutim, pomurske Hrvate čakovečki centar rado očekuje na hrvatske kazališne predstave. O rasporedu programa obavijestit će zainteresirane.

Marjan Novak, predsjednik Big benda, nada se novim mogućnostima povezivanja preko europskih projekata. Gradovi Kaniža i Čakovec predali su nekoliko zajedničkih natječaja za prekograničnu suradnju

ZAGREB – U Matici hrvatskoj 6. travnja priredit će se tribina na kojoj će predstaviti NIU „Hrvatska riječ“ iz Subotice i njihova izdanja (sedam knjiga), a potkraj travnja ili početkom svibnja predstaviti će kapitalno djelo prof. dr. Ante Sekulića „Rječnik govora bačkih Hrvata“. Čestitamo!

ZAGREB – U Matici hrvatskoj uskoro će biti održana još jedna tribina posvećena radu Đure Frankovića iz Pečuha. O njegovu stvaralaštvu (znanstvena istraživanja, uređivački poslovi, i sl.) govorit će prof. dr. Sanja Vulčić, mr. Đuro Vidmarović i organizator tribine, neumorni i zaslužni Naco Zelić.

Bogatstvo ...

Regruti iz Hrvatske Kemlje 1932. ljeta

Kaniškim Hrvaticama u čast

Otkako djeluje Hrvatska manjinska samouprava, kaniški Hrvati nijedne godine ne zaboravljaju na Dan žena. Muški članovi zbora pod vodstvom Stjepana Prosenjaka iz godine u godinu pripremaju vrlo lijep program. To je uvijek pravo iznenađenje. Ovaj put su oni 12. ožujka Hrvatice pozvali na svečanost u gradsku knjižnicu, gdje su im čestitali s karanfilom, ali je žene poglavito iznenadio vrlo kvalitetan i dojmljiv program. Zbor muškaraca za je tu prigodu naučio pjesme Primi ove ruže, Ljubio sam crno oko, Dok palme njišu grane, Bili smo djeca mi, Šumi, javore, i to u pratnji Kristijana Kőrösija sa sintesajzerom. Nisu nedostajale ni recitacije ni zdravica. Kaniške Hrvatice, kojih je bilo preko šezdeset, sa suzama u očima zahvalile su prekrasno iznenađenje.

– beta –

Pismo iz Katolja

Dan žena u Katolju

Sve žene u selu dobile su pozivnicu na proslavu Dana žena koja je priređena 11. ožujka u seoskom domu kulture. Pred vratima su nas čekali naši muškarci, zastupnici mjesne i manjinske samouprave sela Katolja.

Program je počeo u šest sati. Nazočne je pozdravila načelnica sela Anka Divjak; pozdravila je i žene i djevojke koje su se okupile u veoma velikom broju, bilo nas je 140-ak. U prigodnom programu svečanosti nastupili su mališani koji pohađaju seoski vrtić, a svečani govor pročitao je Stipo Hosu. Potom su nastupile naše plesačice, katoljske djevojke koje su izvele splet Baranjskih igara; uvježbao ih je András Mészáros. Za svoj nastup nagradene su burnim pljeskom, a svaka je žena dobila stručak cvijeta, karanfil. Muški članovi društva pobrinuli su se za ukusne zalogaje, hrenovke i mnogo slatkiša, a nudili su nas i izvrsnim baranjskim vinom. Nakon toga slijedila je zajednička zabava gdje su se skupa veselili i mladi i stari, sve do pola noći.

Marija Guban

Mohački muzej na prekretnici

Mnogo gazda, a kilavo dite – ocijenio je ravnatelj Mohačkog muzeja Jakša Ferkov nakon razgovora održanog u Samoupravi Baranjske županije kojem je predsjedavao Péter Tasnádi, a odazvali su mu se zamjenik predsjednika Ureda za nacionalne i etničke manjine Đuro Popović, predsjednik HDS-a Mijo Karagić, zamjenik predsjednika Stipan Karagić, a upravu baranjskih muzeja predstavljala je Judit Müller. Sastanku se odazvalo svega nekoliko predsjednika hrvatskih samouprava u Baranji, a saznajemo da su svi predstavnici bili pozvani na dogovor. Već jedno desetljeće Mohački muzej suočen je sa žalosnim stanjem u kojem jedva ima novaca za plaće suradnika, čiji je broj radikalno smanjen. Za izložbe, restauratorske radnje, sakupljanje građe, nedajbože obnovu trošne zgrade, nema ni forinte. Dapače, u opasnosti je blago neprocjenjive kulturne vrijednosti koje se pohranjuje u Mohačkome muzeju, od čega 80% dio je kulturne i materijalne povijesti svih hrvatskih etničkih skupina. Traži se rješenje. Uzdržavatelj, Samouprava Baranjske županije, najradije bi dala Muzej nekomu drugom, a na dogovoru je iznijela prijedlog o trojnom uzdržavatelju. Bili bi to HDS, SDS i Baranjska županija.

Predstavnik Vladina ureda veli da su oni spremni pomoći iz fonda za ustanove koji za ovu godinu ima još 108 milijuna forinti, a i intervencijski fond bi mogao biti mjesto gdje bi se nabavila sredstva za pomoć još u ovoj godini. Ali da bi Ured iz fonda za ustanove mogao dati sredstva Muzeju, manjinska samouprava treba preuzeti vlasništvo nad muzejom. Predlaže se da se Središte baranjskih muzeja poveže s HDS-om i SDS-om, i da se tako Muzej financira iz proračuna koji

Ured ima za financiranje ustanova u vlasništvu državnih samouprava. Ovo moguće trovlasništvo ne bi bio problem ako bi se ono temeljito pravno reguliralo.

Na sastanku nije bilo predstavnika SDS-a. Za naš tjednik zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić je kazao: O današnjim prijedlozima stav treba zauzeti Predsjedništvo, a odluku donijeti Skupština HDS-a. Jedno je sigurno: HDS je zainteresiran da Mohački muzej, koji je iznimno bogat hrvatskom kulturnom građom, dobro djeluje na dobrobit svih Hrvata u Mađarskoj. Zainteresiran je kako bi se prikazivala kultura svih hrvatskih etničkih skupina, i to i nama samima i većinskom narodu. Danas nam se čini, kada ustanova koja u sebi ima nešto manjinskoga, svi partneri se odriču tih ustanova i prepuštaju ih manjinskim samoupravama. Postoji fond pri Uredu iz kojega se financiraju manjinske ustanove u vlasništvu državnih samouprava, ali i taj fond od 1,7 milijardi forinti je malen za 34 ustanove u vlasništvu svih državnih samouprava. Mi smo preuzeli dosta ustanova, ali mislim da primjereno tome nismo dobili dovoljnu financijsku potporu. Moramo procijeniti možemo li nastaviti započetim tempom, imamo li financijskih i ljudskih kapaciteta. Danas smo naglasili da ćemo u okviru svojih stručnih i financijskih mogućnosti pružiti svekoliku pomoć jer nam je cilj da ta ustanova funkcionira. Napravljen je nacrt o trojnom uzdržavanju te ustanove: Baranjska županija, HDS i SDS. Treba vidjeti u tome tko bi od ta tri subjekta koliko imao obveza. Spasiti moramo Muzej, ali ne znam smijemo li preuzeti odgovornost za preuzimanje ustanova ako nemamo financijske garancije. Ne znamo kako će se stvar dalje razvijati.

Kazivanje stihova i proze na hrvatskom jeziku

Hrvatske pomurske škole već više od jednog desetljeća organiziraju regionalna natjecanja iz raznih predmeta i vještina. Svaki put se to priređuje u drugoj školi, nakon što je održano mjesno natjecanje i izaberu se najbolji.

Natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku uvijek se priređuje u ožujku.

Uloga domaćina ove je godine pripala Osnovnoj školi u Belezni. U toj se ustanovi uči hrvatski jezik tek šest godina i uči ga tek 75% učenika. Škola se od samih početaka uključila u regionalne priredbe.

Krkleca, Grigora Viteza. Manje su se čule pjesme ovdašnjih hrvatskih književnika.

Ocjenjivački je sud u svakoj kategoriji imao težak zadatak, naime, djeca su se dobro pripremila, osim manjih grešaka u naglašavanju, nije bilo ozbiljnijih omaški, a pjesme i proze bile su prikladne određenoj dobi djece.

Domaća se ustanova pobrinula da svaki sudionik dobije neki skroman poklon, a najbolji su nagrađeni pernicama, filmom, bojicama, flomasterima.

U 1-2. razredu iz kazivanja stiha prvo mjesto je osvojila *Fani Budai*, drugo mjesto *Fani Nemet*, treće mjesto *Dalma Morvai*, a

Na svečanom otvorenju učiteljica Ildiko Vidmar pozdravlja sudionike natjecanja

Na natjecanje su se okupila djeca iz svih hrvatskih škola: iz Fičehaza, Mlinaraca, Kerestura, Serdahela i Sumartona.

Učiteljica hrvatskoga jezika domaće ustanove Ildiko Vidmar pozdravila je učenike i nastavnike, govorila je o važnosti hrvatskoga jezika, što nam je dužnost čuvati i njegovati jer to nam je nasljedstvo. Učenice Brigita Doma, Aliza Bakač i Sabina Dulecki recitirale su pjesmu „Mura” Stipana Blažetina, a potom je slijedilo natjecanje po kategorijama.

Već po tradiciji, natjecalo se u četiri kategorije. Među učenicima nižih razreda bile su omiljene pjesmice o životinjama, tako i basne, ali u višim razredima vole i ljubavne, rodoljubne i misaone pjesme.

Mnogi su izabrali stihove Ivana Kušana, Luke Paljetka, Enesa Kiševića, Gustava

posebnu nagradu dobila je *Patricija Koša*. U kazivanju proze prvo mjesto pripalo je *Petru Sabou*, drugo mjesto *Emi Molnar*, treće mjesto *Dori Makar*.

U 3-4. razredu u kazivanju stihova prvo mjesto osvojila je *Dorotea Ribarić*, drugo mjesto *Afrodita Polai* i *Dora Tanai*, a treće mjesto *Reka Horva*. U kazivanju proze prvo mjesto je osvojio *Balin Žigulić*, drugo mjesto *Bence Kóvágó* i *Patricija Pintarić*, a treće mjesto *Dora Jakab*.

U kategoriji za 5-6. razred u kazivanju stihova prvo mjesto je dobila *Žužana Kos*, drugo mjesto *Blaž Bodić*, treće mjesto *Aleksandra Polai*, a posebnu nagradu dobio je *Tomaš Kočiš*. U kazivanju proze prvo mjesto je osvojio *Atila Pintarić*, drugo mjesto *Tina Szűcs*, a treće mjesto *Beatriks Capari*.

Kartaški kup Šare Fedak

Raznorazne mađarske karte omiljene su u cijelome svijetu, napose među ljubiteljima društvenih igara.

U seoskim krčmama uvijek se kartalo, stariji ljudi još ih i sada počesto uzimaju u ruke pa odigraju nekoliko rundi. Jedna od najomiljenijih igara jest „ulti” u kojem ima niz kombinacija, a jedna od najvećih kontri zove se baš „Šara Fedak”.

Upravo ime nekadašnje glumice i vlasnice serdahelske Fedakove kurije potaklo je tamošnjeg načelnika Stjepana Tišlera da se 17. ožujka u Serdahelu organizira kup kartaša.

Povod je vrlo aktualan, naime, teku radovi obnove spomenute kurije.

U zgradi je od 1929. do 1976. bila smještena osnovna škola, a poslije seoska knjižnica i muzej. To je zdanje postupno prepušteno zubu vremena, ali, srećom, u jesen 2005. g. započela je njegova obnova.

Samouprava je za prvu etapnu obnovu dobila 60 milijuna od Agrarnog operativnog programa, a 10,6 milijuna će dodati iz svoga proračuna.

U Fedakovoj kuriji bit će smješteni razni uredi, konferencijska dvorana za organiziranje raznih regionalnih foruma. Kartaški kup Šare Fedak trebao je započeti prilikom predaje obnovljene zgrade, doznajemo od načelnika Tišlera, ali su se s fičehaskim i septeničkim načelnicima dogovorili da će do tada vježbati i pokupiti još više ljudi za natjecanje, kako bi kartanje poprimilo nekadašnji ugled, jer prema njihovu mišljenju igra razvija logično razmišljanje, okuplja ljude u društvo, gdje se razgovara o mnogim aktualnim stvarima. Na prvom kupu sudjelovale su ekipe iz Fičehaza, Sepetnika i Serdahela, ali se organizatori nadaju da će se uključiti i druga naselja. Najuspješnija ili najviše sreće imala je ekipa iz Sepetnika. Sljedeće natjecanje priredit će se u Fičehazu za mjesec dana.

Najbolji martinački recitatori

SANTOVO – Upisi učenika u školsku godinu 2006./2007.

Prema obavijesti Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, upisi u novu, 2006./2007. školsku godinu održali su se od 27. ožujka do 30. travnja, svakim radnim danom od 8 do 16 sati na tajništvu škole. Za upis je potrebna osobna karta roditelja i izvadak iz matične knjige rođenih. Kako saznajemo od ravnatelja Jose Šibalina, iz mjesnoga hrvatskog vrtića sigurno dolazi sedmero djece, a kao svake godine, očekuju se i prvaci sa strane, iz okolnih naselja. Proljetni odmor za Uskrs trajat će od 13. do 18. travnja.

SANTOVO – Županijska smotra hrvatske pjesme i glazbe

Pošto su od 10. do 24. ožujka u Baji, Gari i Jankovcu (Jánoshalma) održane priredbe njemačke, hrvatske i romske zajednice, u petak, 31. ožujka, u 16 sati Županijska narodnosna smotra za djecu i mladež nastavlja se Smotrom slovačke kulture u naselju Miški (Miske). Zatim slijedi smotra njemačkih plesnih skupina 7. travnja u Aljmašu, te smotra hrvatske pjesme i glazbe koja će se upriličiti 28. travnja u Santovu. Svečana završnica, koja se do sada uvijek održavala u Baji, na molbu slovačke manjine priredit će se 20. svibnja u Kerešu (Kiskőrös).

SANTOVO – Prva pričest u hrvatskoj zajednici

Kako je navijestio župnik Imre Polyák, prva pričest u hrvatskoj zajednici priredit će se 7. svibnja, na nedjeljnoj hrvatskoj misi. Prema vjeroučiteljici Marici Jelić Mandić, ove godine sakrament prve pričesti primit će osam učenika mjesne hrvatske osnovne škole.

TUKULJA – Iz prošlosti i etnološke baštine rackih Hrvata u Tukulji pripremio je rukopis dr. József Szilágyi, rodnom iz ovoga grada na domak Budimpešte. U svom uratku koristio se ranijim zapisima, među inima, Živka Mandića i Đure Frankovića, pjesme, molitvice, nabožne napjeve, balade itd. Zapisani su i običaji, poglavito oni koji se vezuju za veće godišnje blagdane, Uskrs i Božić. Međutim, velik dio skupljene građe ovamo nije uvršten, već se nalazi u rukopisima navedenih autora.

Nedavno, 7. ožujka, u martinačkoj osnovnoj školi održano je tradicionalno školsko natjecanje u kazivanju stihova kojem je sudjelovao velik broj osnovnoškolaca, od prvoga do osmog razreda jer, kao što je to svima dobro poznato, u Martinčima djeca vole kazivati stihove na hrvatskom jeziku, i to čine uspješno, što dokazuju već niz godina na Županijskome natje-

prednatjecanju za Croatiadu i županijska natjecanja, sudjelovalo je 35 učenika, malih recitatora koji su se natjecali u tri kategorije. U kategoriji 1-2., 3-4. i 5-8. razreda. Donosimo imena najboljih, a sve smo to popratili fotografijama Erike Sigečan Kuštre koja nas je, kao i uvijek, izvijestila što se događa među martinačkim učenicima.

canju u kazivanju stihova i proze „Josip Gujaš Đuretin” koje se početkom jeseni već desetak godina održava u Martinčima, te svojim redovitim nastupima na državnim natjecanjima kao što je Croatiada.

Ove godine školskom natjecanju, kao

1-2. razred:

I. Reka Kesthelji, II. Zoran Fenjeviš,
III. Žofia Šomodvari, Čila Barić,
Mirjana Fenjeviš

3-4. razred:

I. Žolt Čerdi, II. David Perjaš
III. Dalma Kraner i Mira Ronta

Viši razredi:

I. Barbara Fenyősi, II. Dora Čerdi
III. Kármén Kövesfalvi

Posebna nagrada: Regina Tot

Voliš li športski ili etno-stil?

Završio se i posljednji mjesec kalendarske zime i možemo se nadati nešto toplijem vremenu kada već možemo ostaviti zimske kapute i jakne. Postupnim dolaskom proljeća počinjemo se više baviti oblačenjem, jer se iz njega vidi više, a i više izlazimo. Već sada možete razmišljati o tome što ćete nositi u proljeće, što volite, u čemu se osjećate dobro, odnosno koji stil vam pristaje.

Želite li biti moderno odjeveni, pa se nadate u dućanu i ne znate što biste izabrali jer sve vam izgleda nekako preozbiljno, možda imate pravo. Mladima pristaje športski ili etno-stil, jer omogućuju slobodu kretanja.

Športski način odijevanja funkcionalan je, praktičan i jednostavan. Nosiv je dakle tijekom svakidašnjih kreativnosti, ali može biti i zanimljiv ako se odjene s malo nemogućim. Npr. odjenete hlače klasičnoga kroja uz gornji dio trenerke ili obrnuto, a sve to upotpunite tenisicama. Ostavljate moderan i šokantan dojam.

Etno-stil namijenjen je više romantičnim osobama koje vole šarenilo boja, duge lepr-

šave suknje, duge pletene veste, šeširiće, šarene kape i rupce oko ramena, torbice, šarene nakite. Kod etno-stila treba pripaziti od pretjerivanja, najbolja je umjerenost.

Uz inače jednostavnu odjeću traperice, jednoboje i guste čarape, tenisice i cipele na vezanje odjenite veste koje imaju na sebi moderne uzorke. I to pripada u etno, ali u jednostavniju inačicu. Odijevate li se športski, manja je mogućnost da na sebe stavite više nego što taj stil može podnijeti, međutim, sa športskim stilom lako je upasti u zamku bezličnosti, pa pokušajte izborom boja ili potankosti biti drukčiji od ostalih.

Ipak najvažnije je da se nosite onako kako vam to pristaje, uz figuru, stil življenja i razmišljanja ili jednostavno ono što vam se sviđa.

Znate li ...

... da su odjevne predmete od traperskoga platna 1890. g. počeli nositi tragači za zlatom zbog njegove izdržljivosti; tek od 1950. godine počeli su se nositi kao obični odjevni predmeti u cijelome svijetu.

😊😊 Vicevi 😊😊

Učitelj viče na učenika:

– Ivce! Kako se ti to ponašaš?

Uvijek imaš neke mušice u glavi!

– Nemam muhe, gospodine, nego uši!

Kaže Ivo prijatelju:

– Moja mama svaki dan jaše jer želi izgubiti nekolilo kila ...

– I, pomaže li?

– Pa konju da, izgubio je već deset kila.

Kako glase tri omiljene riječi morskoga psa?

– Čovjek u moru!

Idu dva pingvina u školu. Jedan od njih pogleda termometar i veli:

– Trideset je stupnjeva ispod nišice!

Drugi će nato veselo:

– Možda nam odgode nastavu zbog vrućine.

U sudnicu utrči malen dječak:

– Gospodine suče, jedan dječak već pola godine tuče moga brata!

– A zašto si tek sad to javio?

– Jer je do sada moj brat pobjeđivao!

– Perice, pojedi kruh!

– Ne želim kruh!

– Moraš jesti da bi bio velik i jak!

– A zašto bih trebao biti velik i jak?

– Da bi mogao raditi.

– A zašto bih morao raditi?

– Da bi imao novca za kruh.

– Ali ja ne želim kruh!

Gabor Lukač predstavlja nam nogometni bedmilton

Po završetku osnovne škole u Serdahelu primljen sam u kanišku Gimnaziju „Lajos Batthyány”, gdje sam upoznao zanimljiv šport, takozvani nogometni bedmilton. Ne znam je li ta igra postoji u Hrvatskoj, stoga ne znam njegov točni hrvatski naziv. Zapravo to je igra u kojoj su spojeni elementi nogometa i bedmiltona, igra se nogama, ali su pravila slična kao kod bedmiltona.

Ta športska igra potječe iz Kine, u Aziji je igraju već više od tisuću godina. U Europi se igra 15 godina. U Mađarskoj je prvo natjecanje u toj disciplini bilo 1993. godine.

U mom razredu ima više ekipa, naime, u jednu treba samo tri igrača. Ja je igram samo kao hobi, ali moj prijatelj Bálint Németh sa svojom ekipom odlazi i na natjecanja.

Teren za tu igru izgleda kao teniski teren, na sredini je mreža postavljena visoko 155 centimetara. Lopta je kao lopta bedmiltona s pravim perjem, samo nešto veća i dolje je okrugla guma debela sedam milimetara.

Igra počinje servom. Nju daje ona ekipa prema kojoj stoji perje kada se lopta baci iznad mreže.

Dva igrača stanu iza mreže, a treći servira s ruba terena. Pravila su slična odbojci. Serva ostane ako se ne pogriješi, a prilikom drugog serviranja već se dobiva bod. Igra se do 21 boda, ali između ekipa treba biti razlike dva boda. Igrači mogu dotaknuti loptu nogom, glavom ili ramenima (rukom ne) uzastopce dva puta.

Igra je zanimljiva zato što treba biti vješt i imati kondicije; nije gruba, ne treba se gurati.

Moji suučenci treniraju u školi sami, ali kada se pripremaju na natjecanje, onda to čine u klubu „Zemplén DSE”. Ima i županijskih i državnih natjecanja. Na županijskim kupovima osvojili su treće, a na državnome šesto mjesto.

Ako je tko dobio volju za ovu igru, ne treba činiti ništa drugo nego kupiti loptu u športskom dućanu za 2000 forinti, sastaviti ekipu od prijatelja, i sigurno će uživati u igri.

Gabor Lukač

ORAHOVICA – Od 16. do 19. ožujka održan je 13. sajam vina i vinarske opreme Slavin 2006, čiji je osnivački član i Udruga hrvatskih vinogradara iz Mađarske. I ove su godine Hrvati iz Mađarske sajmu sudjelovali s devet uzoraka svojih vina i osvojili lijepe rezultate. Ladislav Kovač osvojio je dvije srebrne medalje, Alojzije Wunderlich zlatnu, srebrnu i brončanu, Arpad Brunja brončanu, a Tibor Somogyi zlato i srebro.

GRADIŠĆE – Pedagogi hrvatskoga jezika i književnosti ove regije, će 31. marcijuša, petak, posjetiti bizonjsku osnovnu školu. Na programu je hospicija hrvatske ure o koj će poslije nazočni otvoriti i raspravu i minjati mišljenja. Savjetnica za jezik Edita Horvat-Pauković će predati ovput učiteljem i učiteljicam najnovije informacije Pedagoškoga instituta, a vjerojatno će doći u riči i do približavajućega jezičnoga natičanja, ko je ljetos predviđeno u Kemlji 24. aprila, pondiljak.

GRADIŠĆE – Predsjedništvo Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj 31. marcijuša, petak, će održati svoju generalnu sjednicu početo od 17 uri u prisičkom restoranu Ciglenica. Ovde će se oficijelno izabrati delegati na skupščinu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ka se priredjuje 7. aprila, petak, u Starom Gradu. Mladi Gradišćanci će razgovarati i o članarini, a predstaviti će i svoje zamisli u svezi sa spomin-danom Nikolette Kircknopf. Kako smo o tom jur većputi pisali, DGMU skupa s prisičkom folklornom grupom *Zviranjak* želi 13. majuša, subotu, na rođendan lani preminule folklorišice i aktivistkinje Društva prirediti folklorno otpodne.

ŠOPRON – U čekanju protulića jur svako ljetu se priredjuje u spomenutom varošu dičji folklorni festival. Subotu, 25. marcijuša, tom prilikom su na županijskom sastanku s velikim uspjehom nastupili i undanski dičji tančoši. Školskom grupom se bavu plesači HKD-a Veseli Gradišćanci, Tereza Kiš i Djuro Gostom, a za ovu priliku su zavježbali s 18 dice koreografiju Medjimurje, ka je izazvala veliku simpatiju med gledatelji, ki su mogli ove subote pogledati još 14 dičjih društav s ugarskimi plesi.

Dodatak Russenzeitu

S velikim interesiranjem čitam naš tjednik Hrvatski glasnik jer jedva ima takav broj u kojem ne bih našao nešto lijepo kao što su pjesme u rubrici: Trenutak za pjesmu, članci o svakidašnjoj politici, misli o našim nadarenim već preminulim piscima, pjesnicima, o raznim drugim događajima u našoj domovini. U posljednjem broju našega lista pozornost su mi privukle slike sambotelske izložbe. Osmjehujem se gledajući baku s podignutom suknjom pod kojom je ona švercala, prenosi-la stvari u „slobodnu” Austriju. Motocikl „Csepel 125” bio je za nas pravo čudo. Imao sam ga i ja, kupio sam ga rabljenog za 8000 Ft. Dobar je bio i „snažan”. Čak sam probao i jednolisnu branu vući njime po oranju, ali se zakopao u tlu. Kotači mu se vrtjeli, a napredovati nije mogao. Čitam dalje i vidim da se na toj izložbi štošta može pogledati i o Józsefu Mindszentyju. Nisam ni mislio da će doći vrijeme kada će se slobodno moći pisati o njemu, o Čovjeku, o Svećeniku, o njegovu poštenju i iskrenosti. Može se, hvala Bogu!

Mislama lutajući po događajima posljednjih nekoliko desetljeća, odnekud, iz dubine mog već ne premladog mozga, pojavio mi se pred očima, pred dušnim očima čika Đuro Rodek, bivši Sumartonac s nadimkom Đutman. Pokušao sam pronaći izvor te riječi. Možda potječe iz njemačkog? No, on u Njemačkoj nikad nije bio, njegova obiteljska grana, ni jedna ni druga, nisu iznikle u zapadnim krajevima Europe. Na kraju krajeva stvar sam odgonetnuo: posrijedi je mađarska riječ „jöttment”, koja na dijalektu glasi „gyüttment”, što znači „dopelanec”, dotepenac, ništarija, čovjek bez imetka, siromak bez ičega. No, taj naš čika Đuro nije bio ništarija, nego pošten, marljiv zidar. Kao zidarski šegrt radio je u zidarstvu. Za privatizaciju novca nije

imao. Veselio se ako zaradi toliko koliko mu je malobrojnoj čeljadi potrebno.

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata prekorao je četrdesetu godinu, pa ga nisu pozvali u vojsku da se bori oružjem protiv neprijatelja, nego je ostao u selu u civilu sa zadatkom da se bavi omladinom. Organizirala se dvadesetočlana četica s puškama „flobor-5 m/m”. Članovi te čete, po dvojica, stražarili su noćima u selu: „Ugasite lampu! Spustite zavjesu! Pogasite plamen!” i druge naredbe davali su narodu da tobože obrane selo od bombardiranja američkih „demokrata” koji su sve češće kružili nad našim glavama.

Rat se za nas, „Mađare”, završio 4. aprila 1945. S „oslobodilačkom” vojskom, bolje rečeno za njom, došli su i osvetoljupci koji nisu progonili, zatvarali, mučili i ubijali samo svećenike i časne sestre, kardinala Mindszentyja i druge, nego i jednostavne, siromašne ratare, zidare, stolare, trgovce, inženjere, stručnjake i sve one koji su navodno ratovali protiv „narodne demokracije”, protiv komunističkog poretka. Mindszenty (izvorno prezime: Pehm) se borio! Zato je sada i uzvišen! Izgleda da će postati blaženim! Hvala Bogu! A što će biti s Đurom Rodekom Đutmanom koji je završio 1945. ljeta tako kao mnogi u jugoslavenskom ratu od nagazne mine. Paklenska je bila moda ubijanje gređenih i negređenih ljudi bez oružja. Nedaleko od nas „krivce” su poslali na tičanom ogradom opkoljeni pješčani prostor veličine 6-8 m. Negdje u tom pijesku skrivala se mina. Ona je usmrtila čika-Đuro Rodeka Đutmana! Vjerojatno ga je sveti Petar pustio u raj! Oni pak koji su takve smrti pripremali bili su Luciferovi šegrti. Oprostiti treba, zaboraviti se ne smije!

Joška Vlašić

Poštovana glavna urednice!

U 9. broju Hrvatskoga glasnika novinar Marko Dekić u svome komentaru „Gdje su nam pretplatnici?” piše kako čak i među onima od kojih bismo s pravom mogli očekivati da budu pretplatnici naših novina, mnogi to nisu. To je žalosno stanje i nije dobro što je tako. Na tome bismo svi kojih se to tiče trebali mijenjati, tko gdje i kako može. Sa svoje strane tome bih dodao još – da se netko ne bi razočarao čitajući u komentaru Marka Dekića kako su među nepretplatnicima i naše visokoškolske katedre – da naša Visoka škola Józsefa Eötvösa u Baji

Hrvatski glasnik, odnosno prije njega Narodne novine dobiva najmanje 19,5 godina, otkako sam ja na školi, a vjerojatno ih je dobivala i prije. Osobno sam pak i sam pretplatnik Glasnika. Volim ga i svakoga tjedna čekam i čitam. Dakle, Markova informacija ili nije sasvim točna ili nije sasvim precizna. I na to trebamo paziti kada javno iznosimo neke podatke.

S poštovanjem:
Živko Gorjanac,
profesor

Posrednik između Boga i ljudi – svećenik

Biti svećenik, nije zanimanje, nego u potpunosti zvanje. Zvanje – Božji poziv – služba Bogu u bližnjemu. Svećenikom se ne može biti samo osam sati dnevno, kao da je to radno vrijeme. Svećenik je svećenik 24 sata u danu, i tako iz dana u dan cijeloga života. Beskrajni radni dan! To zvanje traži mnogo ljubavi, strpljivosti, odricanja ...

Svećenik je osoba koja obavlja određene čine u crkvi, služi misu, ispovijeda, oprema umiruće, pokapa, vjenčava, krsti ... Častan čovjek službom i zadaćom koju obnaša. Dakle časna i poštovana osoba kao svećenik. Što je svećenik? Postoji mnoštvo različitih

odgovora. Shvaćanje ovisi o ljudima, o njihovoj vjeri, o duhovnosti i koječemu drugom. Svećenik je onaj koji nastavlja Isusovo poslanje ovdje na Zemlji. On mora biti čovjek duboke molitve, snažne vjere i obuhvatne ljubavi prema Bogu i svim ljudima. Odriče se ženidbe kako bi bio slobodan i nepodijeljen u ljubavi prema svima. On je Kristov učenik i u njegovoj školi nema stanke ni odmora. Isus je uvijek uza svećenike u molitvi i misi te im uvijek iznova daje snage. Za svećenike treba mnogo moliti kako bi bili onakvi kakvima ih žele Isus Krist i Crkva.

J. Gregoš

Na korizmeno vrijeme

„Ispunilo se je vrijeme i prišlo je kraljevstvo; činite pokoru i vjerujte evanđelju.” (MK 1,15) Tako smo čuli u evanđelju u srijedu, na Pepelnicu. Tako ćemo i čuti ove dane koncem tjednaja u bogoslužju.

Biblijski izraz za obratak „metanoia” znači obratak smisla. Riječ nam jasno kaže, kade se naš obratak mora započeti: u nutarnjem človiku, u človičjem srcu, u mišljenju i volji. Preko svega toga stoji jedna smisao: da nanovič išćemo volju Božju i da ju ispunimo.

Kad se trudimo za obratak – za vlašći i za obratak drugih – nam mora biti jasno ča Jezuš veli u evanđelju svetoga Ivana: „Nigdo ne more dojt k meni ako otac, ki me je poslao, ne privlači.” (Iv.6,44) To znači, moremo Boga zato ljubiti kad je on nas prvo ljubio i se za nas aldovao. Naša pripravnost, obrnuti se, more samo biti odgovor na njegov poziv. Naša ljubav more biti samo „odziv” njegove ljubavi, kot je to jednič prof. Wessely izjavio u svojoj knjigi „Ujedinjen s Bogom kroz Mariju.” Človik ki pazljivo sprohadja razvitak Crikve, osjeća da se Crikva ne nalazi stoprv od srijede Pepelnice u dobi obratka. S početkom stoji Crikva već od svetka Duha Svetoga u času obratka i obnovljenja u duhu Marijinom.

Enciklika Svetoga Oca „Redemptoris Mater” je veliki poziv za Crikvu, da se izrazimo ričami II. vaticanskoga koncila, da išćemo i da se putimo (orijentiramo) na pretkipu ki se zove Marija. Kad Crikva išće i se trudi nasljedovati pretkip, onda mora imati konačno samo jedan cilj: Jezuš samoga. Cilj

Crikve nikad ne more biti Marija, nego Jezuš Kristuš.

Želja Svetoga Oca je da cijelokupna Crikva bezuvjetno zame Mariju za peldu, da tako najde k svojemu zviranjku, k svojemu početku. Na početku Crikve, naime, stoji bezuvjetno, neograničeno „da” Marije prema Bogu; na početku stoji čudnoviti odgovor Marije: „Neka meni bude polag riči tvoje.” (LK. 1,37)

U ovoj pripravnosti Marije, u nje poniznosti i potpunom naprikdanju, u poslušnosti i ljubavi, pred svim, ali i vjeru, mora Crikva nanovo primiti Jezuš, nanovo vjerovati, nanovo ljubiti i nanovo glasiti. Prošnje za ke se zalaže Sveti Otac, tako da moremo reći: Njegov program je i naš program. Ako mi, vjerniki, ovu nam darovnu vrst života u životu našem zamemo ozbiljno, ako ovu formu živimo, i to iskreno, onda ćemo nanodat važan prinos, da se ispuni program Svetoga Oca.

Štefan Dumović
župnik

Uskrs treba osjetiti u srcu i duši

Uskrsnuće Kristovo najveći je događaj u ljudskoj povijesti. Crkva ga ove godine slavi 16. travnja. Na temeljima Kristova uskrsnuća stoji naša vjera. Bez njegova uskrsnuća sve bi bilo uzaludno. Kristovo uskrsnuće daje nadu svakom od nas da ćemo i mi nakon smrti ući u novi život. Naša riječ uskrs potječe iz iskonskoga staroslavenškog jezika, a u osnovi znači ustajanje iz groba. Uskrs je u pravome smislu blagdan svjetla.

Sve što od čovjeka ostane kada smrt prekine život, jest grobni kamen s natpisom: „Ovdje počiva ...”. Oni kojima je taj život nešto značio, navratit će barem jednom godišnje, položiti kitu cvijeća, zapaliti svijeću, uputiti za pokojnika molitvu ili nijemo ostati nekoliko trenutaka pokraj groba. S vremenom se svaki grob počinje uranjati u tišinu zaborava.

Ostane samo natpis koji slučajnom namjerniku ne kaže ništa. Iznimku čini samo jedan grob: onaj na kojem nije pisalo: „Ovdje počiva ...”.

Poruka uskrsnuća postala je i ostala temelj kršćanske vjere. Učenici u svjetlu Uskrsa tumače tajnu njegove osobe i značenje njegove smrti za naše spasenje.

Povjerovati u uskrsnuće, može samo onaj tko doživi blizinu Uskrsloga, kao njegovi prvi učenici. Uskrs je najveći blagdan kršćana. To je dan kada se sjećamo Isusove pobjede nad smrću. Uskrs treba osjetiti u srcu i duši. To je lijep dan, valja se pripremiti i uživati u njegovoj ljepoti. Uskrs je događaj koji neprestano traje.

Ne bojte se, ja sam s vama. Ja sam uskrsnuće i život.

J. Gregoš

BUDIMPEŠTA – Vodstvo Narodnog odjela Mađarskog etnografskog društva u Budimpešti uputilo je pismo predsjedniku mađarske Vlade Ferencu Gyurcsányu u svezi s pomanjkanjem sredstava za tiskanje etnoloških serijskih izdanja u zemlji. Očekuje se pozitivan odgovor, naime, ne osigura li se proračun, ova bi bila zaredom druga godina bez novih narodnosnih etnoloških izdanja.

Premijera komedije Veseli četverokut održat će se u subotu, 8. travnja u Hrvatskom kazalištu Pečuh s početkom u 19 sati

Miro Gavran

Veseli četverokut

komedija

Igraju:

Đuro: Slaven Vidaković

Lucija, Đurina supruga:

Tanja Bertok – Zupković

Mladen: Stipan Đurić

Karmela, Mladenova supruga:

Nela Kočić

*

Scenograf: Gábor Kazinczy
Jezični savjetnik: Katja Bakija
Pomoćnik redatelja: Đula Beri

*

Rasvjeta: Róbert Gajda
Ton: János Lamár
Rekvizita: Jozo Kovačević
Garderoba: Katica Bunjevac

*

Redatelj: Stipan Filaković

*

Informacije:
Hrvatsko kazalište Pečuh
T.: 72/210-197

*

Sponzori:
NKÖM Budapest,
NKA Budapest, DDRFT,
Biokom Kft. Pécs,
Tomigó Bt. Kőköny,
Triász Impex Kft. Szentlőrinc

Oglas za škole

Hrvatska državna samouprava (HDS) poziva sve dvojezične hrvatske škole i škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika da prijave svoje učenike 5.-12. razreda za sudjelovanje u jezičnom i folklorno-tamburaškom taboru u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu.

Termin održavanja jezičnog tabora: 17. lipnja – 24. lipnja (subota – subota).

Termin održavanja folklorno-tamburaškog tabora: 24. lipnja – 1. srpnja (subota – subota).

Cijena sudjelovanja u taboru (smještaj, prehrana, troškovi zanimanja): 144 eura/osoba +

boravišna pristojba (5 kuna/dan, djeca do 12 godina ne plaćaju boravišnu pristojbu, a djeca od 12 do 18 godina imaju 50% popusta na boravišnu pristojbu).

Odluku o sufinanciranju putnih troškova sudionika u taboru donijet će nadležni odbor Hrvatske državne samouprave.

Rok prijave: 21. travnja 2006.

Prijaviti se možete pismeno na adresu:

Hrvatska državna samouprava

1089 Budapest

Bíró L. u. 24.

E-mailom: hrsamouprava@chello.hu

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270